

OKULUMU

SEVİYORUM

AR-EL EĞİTİM KURUMLARI

AYLIK ANASINIFI DERGİSİ

ARALIK - 2008

İÇİNDEKİLER

ÇOCUKLARDA FİZİKSEL GELİŞİM	2
ÇOCUK VE YARATICILIK	6
ÇOCUK KİTAPLARI	10
YARAMAZ ÇOCUK	12
ÇOCUK- ANNE- BABA İLİŞKİSİ	14
İLK ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE TOPLUMSAL GELİŞİM	16
OKULÖNCESİ DÖNEMDE BEDEN EĞİTİMİ ÇALIŞMALARININ ÖNEMİ	18
MATEMATİK KAVRAMLARININ GELİŞİMİ	20

AR-EL Eğitim Kurumları

Yayın Kurulu: Rehberlik Servisi

Güneşli Yolu, Atatürk Cad. Radar Karşısı 34530, Yenibosna - Bahçelievler / İstanbul

Tel: (0212) 550 49 30 (pbx) - 630 35 05 (4 hat) **Faks:** (0212) 550 77 82

e-posta: ar-el@ar-el.k12.tr

Okulumu Seviyorum Dergisi - Ekim 2008

ÇOCUKLARDA FİZİKSEL GELİŞİM

Fiziksel gelişimin hızı
çocuktan çocuğa
farklılık gösterir.
Fakat tüm
çocuklarda benzer
bir sıra izler.

Çocuğun belirli davranışları kazanabilmesi için önce belirli fiziksel değişimler gerekmektedir. Örneğin, yeni doğan bir bebeğin 7-8 aylık bir bebek gibi başını dik tutup oturması beklenemez. Yine aynı şekilde, kaslarını kontrol edecek kadar olgunlaşmamış olan çocuk, anne-babanın ısrarlarına rağmen tuvalet eğitiminde başarılı olamayacaktır. Fiziksel gelişimin koyduğu sınırların bilinmesi, çocuktan yaşına uygun becerilerin beklenmesini sağlayacaktır.

Çocuklarda fiziksel gelişim düzenli bir hızda değil, belli dönemlerde, farklı hızlarda gerçekleşir. Örneğin doğum öncesi ve doğum sonrası ilk altı ayda büyüme hızı yüksektir. Yaşamın birinci yılının sonunda büyüme hızı yavaşlar ve bunu ergenliğe kadar süregelen düzenli fakat yavaş bir süreç izler.

Fiziksel gelişimi etkileyen temel faktörler:

Kalıtım faktörü: Genetik kod, insandan insana değişen bazı özellikleri ve bazı fiziksel gelişim örüntülerini kontrol eder. Uzun boylu ebeveynlerin uzun boylu çocuklara, kısa boylu ebeveynlerin de kısa boylu çocuklara sahip olma ihtimali vardır. Gelişimin zamanının da kalıtsal olarak belirlendiği sonucunu veren çalışmalar yapılmıştır.

Doğum şartları: Erken doğan çocukların motor gelişiminde gecikme olabileceği bilinmektedir. Bu çocuklarla ilgili birkaç noktaya dikkat çekmek gerekir:

- 1) Pek çok erken doğan çocukta motor gecikmelere fiziksel problemler eşlik edebilir.
- 2) Erken doğan çocukları kendi yaşlıları ile karşılaştırmamak gerekir. Temmuz ayının 10. gününde doğması gereken bir çocuk Haziran ayının 10. gününde doğduysa bu çocuğu, normal doğum tarihi 10 Haziran olan başka bir çocukla karşılaştırmamak gerekir. Erken doğan bebekler, olgunlaşmalarını tamamlamadan doğmuşlardır.

Beslenme: Beslenme yetersizliği büyümeyi geciktirir. Yetersiz beslenmenin sürekliliği büyük bedensel zararlara neden olur.

Hastalık: Genellikle çocuklar hastalık süresince daha yavaş büyürler. Bu süre içinde daha az aktifirler, beslenmeleri farklılaşır. Ancak çocuk sağlığına kavuştuğu andan itibaren akranlarına yetişir.

Psikolojik bozukluklar: Stres, yavaş gelişmeye, ender olarak da fiziksel gelişimde gerilemeye neden olabilir.

Sosyo-ekonomik seviye: Ekonomik seviyenin yüksek olduğu sağlıklı koşullarda büyüyen çocuklar, ekonomik açıdan düşük düzeydeki çocuklara oranla daha gelişmişlerdir. Beslenme, uyku, egzersiz etkenlerinin bu farklılıkta rol oynadığı düşünülebilir.

İlk Çocukluk Dönemi (2-6 Yaş):

Boy uzaması, ilk iki yılda hızlı bir artış gösterirken, zamanla bu artış daha yavaş fakat sürekli hale gelir.

İlk diş genellikle çocuk 6 ya da 7 aylıkken çıkar ve 12 tane olan süt dişleri 4 yaşına doğru tamamlanır. 6 yaşına doğru dişlerin değişmesi başlar.

Çocuğun yürümeye başladıktan sonra girdiği dönem (2-6 yaş) yoğun bir hareket gelişimi evresidir. Çocuk, beden kısımlarını kullanarak ve aralarında koordinasyonu sağlayarak yeni ve daha

karmaşık beceriler edinir. 2 yaştan itibaren böbreklerini kontrol etmeyi başarabileceği için tuvalet eğitimi de başlatılabilir.

Yürümesi ilerleyen çocuk artık elinin uzandığı ile yetinmez. Hareket alanı ve becerileri artmıştır. 2 yaş çocuğu artık ayağının tümünü kullanarak sağlam adımlarla koşabilir, durup yeniden koşmaya başlayabilir ve önüne çıkan engellerden sakınabilir. Yerdeki bir nesneyi almak için çömelir, ellerini kullanmadan doğrulabilir. 2 tekerlekli bisiklete oturur; fakat pedalları çeviremez. 2 yaş çocuğunun küçük kas becerileri de oldukça gelişmiştir. Aldığı nesneleri yerine koyabilir, tahta küplerle kuleler oluşturabilir. Sayfaları teker teker çevirebilir. Hangi eli yeğlediğini göstermeye başlar.

Çocuk büyüdükçe, beden duruşları ve hareketleri zenginleşir.

3 yaş çocuğu büyük ve küçük kas aktivitelerinde daha başarılı, daha kontrol sahibidir. Parmak ucunda yürümeyi başarabilir, normal yürümede de adımları 2 yaşa oranla daha uzundur. Geri geri yürümeyi, ani duruş ve koşmaları becerebilir. 3 yaş çocuğu koşarken ve büyük oyuncakları itip çekerken önüne çıkan engelleri aşabilir, köşeleri dönebilir. Üç tekerlekli bisiklete binebilir, pek keskin olmayan dönüşlerde bisikleti ustalıklı yönlendirebilir. Merdivenleri çıkarken ayak değiştirir, fakat aşağı inerken dengeyi sağlamak için her basamakta iki ayağını birleştirir. Kendisine gösterildiği zaman tek ayağının üzerinde kısa bir süre durabilir. Topu omuzdan yukarı atabilir, kendisine atılan büyük bir topu yakalamak için uzanır ve topu kollarının üstünde veya arasında tutar. 3 yaş çocuğunun küçük kas becerileri de

oldukça gelişmiştir. 2 yaşa oranla daha fazla küpten daha yüksek kuleler yapabilir. İpliğe büyük tahta boncuklar dizebilir. Kalem el ve parmaklarıyla egemen biçimde kullanır. Makas kullanabilir.

4 yaş çocuğu hareket yönünden önemli gelişmeler gösterir. Rahatça yürüyebilir, koşabilir. Ayak değiştirerek merdiven inip çıkabilir, tek ayak üstünde 3-5 saniye durabilir, dizlerini kırmadan yerdeki nesneyi alabilir. Parmak uçlarında durabilir. Uzun adımlarla ayağını yetişkin gibi kullanarak yürür. Topu atma, yakalama, zıplatma, tekmeyle vurma gibi becerileri içeren top oyunlarında gittikçe ustalaşmaktadır. Küçük kas becerileri de gelişmiştir. Elini ve parmaklarını kolaylıkla kullanabilir.

5 yaş çocuğu hareketlerinde daha aktif hale gelmiştir. Ayaklarını birleştirerek sıçrayabilir. Bir ayağından ötekine sıçrayarak geçebilir, ip atlar, duruş değiştirir, ince bir çizgi üzerinde düz yürüyebilir. Parmak uçlarında koşabilir. Her iki eliyle de sınıksız tutar; kavrayışı epeyce güçlüdür. El, göz koordinasyonu da gelişmiştir. Küpleri tutuşu ve yerleştirışı çok başarılıdır.

FİZİKSEL GELİŞME SÜRECİNDE YETİŞKİNLERİN DİKKAT ETMESİ GEREKENLER:

- Çocuklar değişik genetik yapılar ve çevresel koşullara sahip oldukları için fiziksel gelişimin her döneminde bazı farklılıklar gösterebilirler. Anne babalar, öğretmenler bu durumu doğal karşılamalı ve çocuklar arasında fiziksel gelişme açısından karşılaştırmalar yapmamalıdır.
- Belirli bir gelişme ve olgunlaşma düzeyine ulaşmamış çocuğun, başaramayacağı etkinliklere zorlanması, öğrenmeye karşı olumsuz tutumlar geliştirmesine sebep olabilir.
- Çocukların fiziksel gelişme dönemlerinde yetersizlikler göstermeleri doğal karşılanmalıdır. Uygun eğitim yaşantılarının sağlanmasıyla bu yetersizlikler kolayca giderilebilir.
- Çocuklar her dönemde yetişkinlerin yönlendirmelerine ihtiyaç duyarlar. Bu yönlendirmeler, belli fiziksel gelişim dönemlerinin özelliklerine göre değişmelidir.
- Çocuklar fiziksel donanımlarının yetersizliği sebebiyle başarısız oldukları bir iş yüzünden suçlanmamalıdır.

Yaratıcılık; algılama, bilinçlilik, duyarlılık, yeniliğe açıklık, esneklik, akıcılık, sezgi, kavrama yeteneği ve buluş gibi zihinsel süreçleri içeren, karmaşık bir kavramdır. Bir tanıma göre yaratıcılık, anayoldan ayrılma, deneye açık olma, kalıplardan kurtulmadır.

Yaratıcılıkta bilinen şeyler, icatlar, yapılar yeni bir biçimde kullanılır ve yeni bir şekilde birleştirilir. Çocukların hayal gücü engellemelerle söndürülmemeli; evde, okulda, oyun bahçesinde, yani yetişkinle çocuğun bir arada olduğu her yerde beslenmelidir.

Çocuk resim yaparak, boyayarak, müzik dinleyerek, şarkı söyleyerek, bir müzik aleti çalarak, yani yaratıcı özellik taşıyan etkinliklerle kendini ifade edebilir. Yaratıcı sanat etkinlikleri, zevk alma, duygusal rahatlama, kendini ifade etme, el becerileri, el göz koordinasyonu, dikkat toplama ve araştırma güçlerini desteklemektedir. Aynı zamanda büyük ve küçük kasların gelişimini sağlamaktadır. Böylece çocukların ayırt edebilme yetenekleri artmakta, ayrıntılara ait bellekleri kuvvetlenmektedir.

Fakat yaratıcılık denince yalnızca görsel sanatlar ve müzik dersleri akla gelmemelidir. Çünkü yaratıcılık bütün duyuları ile birlikte tüm insanı kapsar. Sadece okulda değil, çocukların tecrübe edindikleri, oynadıkları her yerde ortaya çıkar. Uygun ortam sağlandığı zaman çocuklar hayal güçlerini her yerde ve her zaman ortaya çıkarabilirler.

Çocukların oyun oynarken diğer aktivitelerden çok daha fazla esnek ve bağımsız davrandıkları, hayal güçlerini daha çok sergiledikleri, daha fazla yaratıcı düşündükleri görülmüştür. Bu nedenle oyunun yaratıcı düşünceyi uyaran bir unsur olduğu söylenebilir.

Çocuklara oyuncak seçerken;

- Çocuğun bu oyuncacı farklı şekilde nasıl kullanabileceğine,
- Bu oyuncacın çocuğun ilgisini ne kadar süreyle çekebileceğine,
- Bu oyuncacın çocuk için emniyetli, sağlam, kalıcı ve cazip olup olmadığına dikkat etmek gerekir.

Aşağıdaki materyaller, çocuğun hayal gücünü geliştirip, yaratıcılığını arttıran materyallerdir:

a) Yapı oyuncakları:

Çeşitli şekil ve büyüklükteki tahta bloklar, temel yaratıcılık materyallerinden bazılarıdır. Büyük ve küçük legolar, köpükten yapılmış bloklar bu gruba girer.

b) Sanat materyalleri:

Çeşitli renk, büyüklük ve kalınlıkta kağıtlar, makaslar, pastel boya, parmak boyası, sulu boya ve fırçalar, kalemler, yapıştırıcılarıdır.

c) Boz-yapılar ve oyunlar:

Çocuğun düzeyine uygun boz-yapılar, domino ve eşleştirme oyunlarıdır.

d) Fen materyalleri:

Bardaklar, sürahiler, kaşıklar, su oyunu için sabun köpüğü, kum oyunu için süzgeç, kova, kürek, büyüteç, fener, mıknaş, tohum, yem, sakı, sulama materyalleridir.

e) Kitaplar ve cd'ler:

Yaşa uygun resimli hikâye kitapları, dergiler, cd'ler. Özellikle çocuk kitapları konu ve resimleri ile yaratıcı düşünmenin geliştirilmesinde çok önemli etkiye sahiptirler.

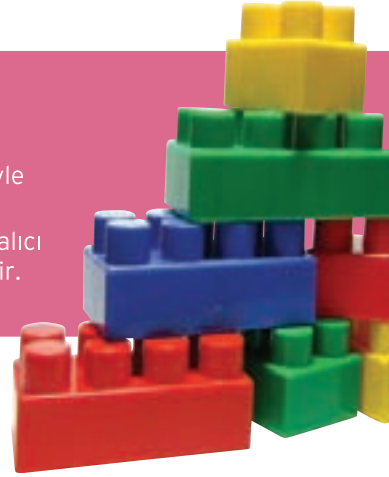
f) Drama:

Drama, yaratıcılığı destekleyen önemli bir etkinliktir. Çeşitli giysiler kullanarak zenginleştirilebilir.

g) Zaman:

Çocuğunuza zaman ayırıp onunla baş başa kalmak ve herhangi bir işi paylaşmak destekleyici etki yaratacaktır.

Filmler, kısa geziler çocuğa yeni fikirler verebilir. Yapılan aktivitelerde dikkat edilmesi gereken, çocuğa fazla direktif vermemek, yapamayacağı işleri yüklememektir.

Yaratıcılıkta anne baba ve eğitmcilerin şu noktalara dikkat etmeleri gerekir

- Yaratıcı düşüncenin öngördüğü başlıca koşullardan biri, çocukların araştırma ve soru sorma konularında özgür olmalarıdır. Okulöncesi çocuğu sürekli soru sorarak neden-sonuç ilişkilerini anlamaya çalışır. Onun çevreyi tanımak, sezgi ve kavram gücünü geliştirmek için harcadığı çaba pekiştirilmediği zaman, çocuğun merak ve ilgileri gelişmeyebilir.
- Çocuklar oyunlarında serbest bırakılmalı, zaman ve hayal güçleri sınırlandırılmamalıdır.
- Çocuklara hayal güçlerini artıran hediyeler verilmelidir.
- Yaratıcı düşünmek için fikirlerin içi dışına çıkarılmalı, ters çevrilmeli, yani fikirlerle oynanmalıdır.
- Çocuklar baskı altına alınmamalı, değişik ve şaşırtıcı fikirleri engellenmemeli, onlara cesaret verilmelidir.
- Yetersiz çevre koşullarının yaratıcılığı olumsuz etkilediği unutulmamalıdır.
- Çocuğun heyecanı, hevesi ve yetişkinin sınırlamaları arasında denge kurulmalıdır.
- Sorunların çözümünde çocukla "Öyle olmaz, böyle olur." gibi kesin konuşmalar yapmak yerine, başka türlü nasıl yapabileceğini düşünmesini sağlayacak sorular yöneltmeli, çözüm yolları tartışılmalıdır. Bu şekilde çocuğun özgür düşünmesine olanak sağlanmalıdır.
- Bir işi gerçekleştirebilmesi için çocuğa cesaret verilmeli, imkân sağlanmalıdır.
- Çocuğa çevresini algılaması, gözlemesi ve bu gözlemleri değerlendirmesi öğretilmelidir.
- Her yerde ve her zaman "mükemmel olmak" duygusundan uzaklaşılmalıdır.
- Çocuk hazır olduğu sürece yeni şeyler öğrenmesine fırsat sağlanmalıdır.
- Çocuğun kendine güven duyması sağlanmalıdır.
- Çocukta yaratıcılığın gelişmesi ve ortaya çıkması için çocuk kitaplarıyla daha çok etkileşimde bulunulmalıdır.

- Çocukları dinleyip fikirlerini uygulamaları kolaylaştırılmalıdır. Çocuklar yaptıkları ve düşündükleri şeyler hakkında yetişkinlerin düşüncelerine ihtiyaç duyarlar.

Çocuğa 'sen yaratıcısın' mesajını verebilmek önemlidir.

Yaratıcı eylemde bulunmak çocukları tatmin eder, duygusal sağlığı geliştirir, kendine güven ve kendine değer verme duygularını harekete geçirir.

Yaratıcı çocukların kişilik özelliklerini şöyle sıralayabiliriz:

- Meraklı
- Kararlı
- İnatçı
- Sezgi gücü yüksek
- Karmaşık fikirleri tercih edebilen

- Hata bulan
- Sorgulayan
- Daha iyiyi yakalayabilen
- Olaylar karşısında şaşırabilen
- Konsantre olabilen
- Mizah duygusunu geliştirebilen
- Farklı diye tanınmaktan korkmayan
- Kendinin ve başkalarının farkında olan
- Cesaretli
- Coşkulu
- Enerjik
- Dış uyaranlara açık
- Kendine güvenli
- Popüler olmayı görebilen
- Duygularını bastırmayan
- Güzelin, iyin alışılmışın dışında da olunabileceğini görebilen
- Görsel algısı güçlü

Kitap, çocuğun okuma ve öğrenmesinde hayati bir önem taşır. İyi özellikteki kitapların okunması çocuğa, bilgi yönünden ve dil öğrenme yönünden yardımcı olmaktadır. Dinlemek konuşma eğitiminin başlangıcıdır ve öğrenmede çok önemli bir yoldur. Çocuk, çevresi hakkındaki tüm bilgiyi dinleyerek alır.

ÇOCUK KİTAPLARI

KAYNAK

- Çocuk Ruh Sağlığı, Prof. Dr. Atalay Yörükoğlu
- YA-PA 5. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri
- <http://www.tumgazeteler.com>

Günümüz çocukları eski kuşaklara göre eğitici araç-gereç, oyuncak, kitap bolluğu içinde yetişiyor. Çocuk daha uyarıcı ve geliştirici bir ortamda büyüyor. Okuldaki öğretimi destekleyip hızlandıran sayısız kolaylıktan yararlanabiliyor. Eğitici araç-

gereç çeşitliliği arttıkça, çocuğu zararlı etkilerden korumak ana-baba ve eğitimcileri düşündüren konu olmaya başlıyor. Yararlıyı zararlıdan ayırmak zorlaşıyor.

İyi çocuk kitaplarında aranacak nitelikleri şöyle sıralayabiliriz:

- a) Çocuk kitapları, çocuğun gelişim düzeyine uygun konuları işlemeli, dili yalın, kavramlar açık olmalıdır.
- b) Konular ilgi çekici biçimde sunulmalı, eğlendirici, öğretici ve düşündürücü olmalıdır.
- c) Denemeci, araştırmacı, eleştirci, kısacası özgür düşünceli insan yetiştirme amacı göz önüne alınarak yazılmış olmalıdır.

- d) Çocuğun kendini tanımasına, kişiliğini geliştirmesine katkıda bulunmalıdır.
- e) Çocuk kitapları her türlü kör inanç ve önyargılardan arınmış olmalıdır.
- f) Yurt sevgisi, ulusal değerler işlenirken evrensel değerler bir kenara itilmemelidir.
- g) Olumlu ve olumsuz yanlarıyla insan anlatılmalıdır. Çocuk kitaplarda değişen duygu ve düşünceleriyle insanı görmeli, kendisiyle benzerlikler bulabilmelidir.

Okulöncesi yıllarda bol resimli, çizgili, çocuklara okumak amacıyla düzenlenmiş, az yazılı kitaplar ilgi çeker. Boyama ve karalamaya uygun kitapçıklar da görsel yolla öğrenmeyi ve merakı kamçılar. Çocuğun kitapla karşılaşması önce resimlerle olmaktadır. Resimler hayal gücünü artırır. Kitaplar çocukların zihinsel gelişimine de katkıda bulunduğundan onların daha iyi öğrenmeleri onlara kitap okumakla gerçekleşmektedir. İyi kitaplar çocuğu somut düşünme biçiminden soyut düşünmeye doğru götüren araçlardır. Soyut sözleri, resimlenmiş olarak algılamak kavramların yerleşmesine yardım eder.

Okulöncesi dönemde kitaplarla ilişki kurularak düzenli ve bilinçli bir dil öğrenimi gören çocuk, ilkokula başladığı günden itibaren okuma ve yazma becerisini geliştirmekten zevk alacaktır. Bu zevk alma okuma yazma alışkanlığının oluşmasının ön koşuludur.

Küçük çocuklar için hazırlanan kitaplardaki konuların gerçek hayattan alınmış olması önemlidir (günlük olaylar, hayvanlar, makineler gibi). Öykü kitaplarındaki resimler anlaşılır, hareketli, detaysız ve aslına uygun olmalıdır. Öykü, çocuğun yeteneklerine uygun olmalı ve öyküyü oluşturan her cümle anlama kolaylığı getirmesi için ayrı bir resimle anlatılmalıdır.

Genellikle her kitapta bir yeni kelime çocuğa verilmelidir. Okuma kolaylığı getirmek için de sözcüklere vurgulama yapılabilir. Öykü, resimler gösterilmek suretiyle teypten dinletilebileceği gibi dramatize edilerek, kukla oynatılarak da anlatılabilir.

Çocuk kitabı hem dinleyip hem de resimlerine bakamayacağından önce sayfadaki resim gösterilmeli sonra yazı kısmı okunmalıdır. Okuma daima açık ve net biçimde olmalı, kısa cümleler kurulmalıdır. Belirli bir anlatma şekli oluştursa çocuklar öykü saatlerinden büyük fayda ve mutluluk duyarlar. Özellikle dil gelişimleri için çocuklara öykü dinleme, öykü dramatize etme fırsatı verilmelidir. Resimlerin kullanımı ile çocuğun nedensel ilişkileri görme kabiliyeti de ortaya çıkabilir. Ayrıca kitap basitleştirilip kartlara çizilerek de anlatılabilir. Öykünün resim çizilerek anlatılması çocuğun kitaptaki hareketleri pekiştirmesinde yardımcı olur.

Kitap bittikten sonra çocuğa kitap hakkında konuşma fırsatı verilmelidir. Az cevap gerektiren kısa öyküler çocuk için daha kolaydır. Çünkü uzun öyküler çocuğun değişik cevaplar vermesini gerektirir ve daha zordur. Bu nedenle, kısa öykülerden başlayıp, çocuğun yetenekleri geliştikçe uzun öykülere

geçilmelidir. Ayrıca çocuk, kitaptaki resimleri anlamaya, kitapla ilgili soruları cevaplamaya, yarım bırakılan cümleyi tamamlamaya, yarım bırakılan kitabı anlatmaya, sonra da kitabı kendi cümleleriyle özetlemeye teşvik edilmelidir.

Çocuğa model olmak, anlattıklarını pekiştirmek, genişletmek, tekrarlamak, ritim, kafiye, tekerleme, müzik kullanmak, bu şekilde öyküyü eğlendirici hale getirmek, çocukla iletişim kurmada geçerli olan tekniklerdir.

YARAMAZ ÇOCUK

KAYNAK

- Ana-Baba ve Çocuk, Prof. Dr. Haluk Yavuzer
- <http://www.saglik-sorunlari.net/cocuk-sagligi>

Yerinde duramama, şımarıklık, huysuzluk, kurala karşı gelme davranışları, gelişimin doğal bir görüntüsü olabildiği gibi, doğuştan gelen fizyolojik bir bozukluğa ya da anne babanın yanlış eğitime de bağlanabilir.

Gelişim süreçlerine bakıldığında, 2,5 ve 6 yaşlarının birer olumsuzluk, isyankârlık yaşı olduğu görülür. Bu yaşlardaki çocuklar dengesizlik, kurala karşı gelme, olumsuz ve isyankâr davranışlar sergileyebilirler. 4 yaş da çocuğun kolay öfkelendiği, öfkesini kaba kuvvetle ortaya koyduğu bir taşkınlık

yaşıdır. Buna karşılık, 3-5-10 yaşlar olumlu ilişkilerin hakim olduğu gelişim dönemleridir.

Çocuğun davranışlarının sağlıklı değerlendirilebilmesi için onun içinde bulunduğu gelişim dönemlerinden haberdar olunması gerekir.

Çocuk mutlaka yaramazlık yoluyla enerjisini boşaltma yolları arayacak, yeteneklerini sına fırsatı bulacaktır. Çevreye uyumu da bu denemelerle öğrenecek, kimlik duygusu bu yolla pekişecektir. Çocuğun bu davranışlarına verilen tepkiler, onun

kişilik gelişiminde önemli etkiye sahiptir. Verilen olumsuz tepkiler, dayak ve sert yöntemlerle bastırma, çocuğun kişilik gelişimini olumsuz etkiler. Bağımlı, girişim yeteneği olmayan bireylerin yetişmesine sebep olabilir. Çocuk, öç almak, aile içinde kaybettiği statüsünü yeniden kazanmak, dikkat çekmek ya da kendisini yetersiz gördüğü için yaramazlığı bilerek yapar. Çocuğun yaramazlığı, hiperaktivite denilen, fizyolojik bir kusurdan da kaynaklanabilir. Bu çocuklarda aşırı hareketlilik, huzursuzluk, yerinde duramama ve dikkat süresinde kısıklık görülür. Bu durum bahsettiğimiz yaramazlıkla bir tutulamaz, ilaç ve eğitim yönlendirmesi gereklidir. Fizyolojik bir sorun olmaksızın görülen yaramazlık durumunda, sorunun yanıtı genellikle anne-babadır. Çünkü çocuk, anne ya da babanın bir davranışına tepki olarak dikkat çekme davranışında bulunurken yaramazlık yapar. Bunu, konuşabildiği yaştan itibaren annenin, babanın gözünün içine baka baka, bilinçli şekilde yapar. Çocuk için zaman zaman cezalandırılmanın da anne babanın ilgisini çekmeyi başardığı için ödüllendirme yerine geçebileceğini unutmamak gerekir.

Etkili bir eğitim için öneriler:

Çocuğun neler yapıp neler yapamayacağına karar verilmelidir. Her çocuk aynı hızda büyüme ve gelişme göstermez. Ebeveyn çocuğa bir şey söylediğinde çocuk yapmıyor ise, bu kasıtlı olabileceği gibi çocuk onu anlamadığından ya da yapamadığından da olabilir.

Ebeveynler daha önce çocuğa herhangi bir uyarıda bulunmuş ya da bir kural koymuşlarsa ona uymalıdır. Çocuktan beklenen davranış ya da konulan kurallar da gerçekçi olmak zorundadır. Bir diğer önemli nokta da ebeveynlerin bir gün farklı diğer gün farklı kural koymamasıdır. Çocuklar ne zaman, nasıl davranacaklarını çabuk öğrenirler. Bunun için de zaman zaman ebeveynin koyduğu kuralları sınarlar ve onun sınırlarını öğrenmeye çalışırlar. Örneğin, bakkalda huysuzluk yapan bir çocuğu sakinleştirmek için anne ona sakız, şeker gibi şeyler alırsa, bir daha bakkala gittiğinde çocuk yine aynı biçimde davranacaktır. Bunu önlemek için ebeveyn her zaman aynı biçimde davranmalı ve kendi koyduğu kuralları çiğnememelidir.

Çocuk huysuzlandığında onun duyguları da dikkate alınmalı ve ebeveyn onun neden böyle davrandığını anlamaya çalışmalıdır. Davranışın nedeni bulunduğu çözümü arkasından gelecektir. Ebeveyn onu anladığını çocuğa söylemelidir. Örneğin, "Arkadaşın gittiği için üzülüyorsun, biliyorum, ama yine de oyuncaklarını toplamalısın." gibi sözlerle onu anladıklarını ifade etmek oldukça yararlı olacaktır. Anne ve babalar da yaptıkları hatalardan ders almasını öğrenmelidir. Herhangi bir biçimde yanlış davrandıkları zaman önce sakinleşmeli, gerekirse çocuktan özür dilemeli, bundan sonra nasıl davranacaklarını ona söylemelidir. Çocuğa doğru davranışları öğretmek çocuk eğitiminde elbette ki çok önemlidir. Ancak, çocuk kendini kontrol etmesini ebeveynlere ve diğer büyüklere bakarak daha çabuk öğrenir. Onun için ebeveynlerin söyledikleri ile yaptıklarının tutarlı olması zorunludur. Büyükler gibi çocuklar da zaman zaman bazı hatalar yaparlar. Önemli olan, bu yanlış davranışlardan yola çıkarak, doğruların ona sevecen bir biçimde öğretilmesidir.

ÇOCUK - ANNE - BABA İLİŞKİSİ

Çocuğun fizik ve akıl sağlığı içinde normal gelişmesi hepimizin amacıdır. Bunun için çocuğun, insan ilişkileri bakımından da sağlıklı bir ortamda yaşamını sürdürmesi gerekir.

Anne babaların düşüncelerinde yaşattıkları çocuğa kavuşmak saplantısına sahip olmaları, onların geçmiş yaşantılarından gelen kişilik, inanç ve arzularına çocuklarını da uymaya zorlamalarına sebep olmaktadır. İster tepkisel ister gelişime bağlı olsun çocuk davranış bozukluklarının sağaltımı genellikle anne, baba ve çevresinin çocuğa karşı tutumunun düzeltilmesiyle gerçekleştirilir.

Örneğin tek çocuklarda, kalabalık ailelerin üzerine düştüğü çocuklarda aşırı bağımlılığın yarattığı çeşitli sorunlarla karşılaşılır. Bir evin bir tek kız çocuğunda görülen okula başlamak ve devam etmekteki sıkıntının nedeni, ailenin aşırı düşün

tutumunda yatmaktadır. Çevresine kızgın, saldırgan 5 yaşında bir oğlan çocuğunun annesi, çocuğun her türlü gereksinimlerini sağlamış; fakat ona hiç sevgi vermemiştir. Çocuğunu içine sindirememiş, sevgice benimseyememiş annelerin çocuklarında sürekli bir direnme, kızgınlık gelişebilmektedir.

Yaygın bir davranış da çocuklara aşırı düşkünlüktür. Zorlukla çocuk sahibi olmuş, daha önce çocuklarını yitirmiş ailelerde bütün sevgi ve düşkünlüğün çocuğa aktarıldığı görülmektedir. Bu düşkünlük çocuğun düşünsel, kişiliksel gelişmesini engelleyebilir.

Sağlıklı doğan her çocuk, ebeveynlerinin dengeli bakımı altında aynı şekilde sağlıklı büyüyebilir. Onun kendinde var olan, kendi ayakları üzerinde gelişmek kapasitesini tanımak ve onu engellemek gerekir.

Çocuklar, açık ve etkili iletişimin olduğu bir aile ortamından olumlu yönde etkilenirler. Etkili iletişimin kurulduğu ailelerde, aile bireyleri birbirleri ile duygularını paylaşır, birbirlerine zaman ayırır, birbirlerine değer verir ve birbirlerini olduğu gibi kabul ederler. Bireyler birbirlerine duygularını, destekleyici ve sevgi dolu bir yolla iletirler. Böyle bir ortamda anne-baba-çocuk ilişkisi etkili olur.

İlk çocukluk evresinde, iki buçuk yaş; gelişimin zorlu dönemlerinden birini oluşturur. Bu yaş çocuğu, dengesiz, olumsuz, kararsız ve isyankârdır. Büyüklüklerinin sözünü dinlemez, eylemleri kısıtlandığında öfkelenir, çevresinden yardım istemez ve kendi başına başarmayı amaçlar. İnatçılık ve karşı gelme, aileleri endişelendirir. Çocuklarını yeniden kendi kontrolleri altına almaya çalışırlar. Bu evrede oluşan saplantılar, ileriki yıllarda inatçılık ve direnç belirtileri şekline dönüşebilir.

İLK ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE TOPLUMSAL GELİŞİM

- Prof .Dr. Haluk Yavuzer, Çocuk Psikolojisi
- Duygusal ve Toplumsal Gelişim

KAYNAK

İki yaş çocuğunun duyularının son derece geliştiği görülür. O, artık yürüyebilir, objeleri eliyle tutabilir, sözcükler kullanarak isteklerini dile getirebilir. Çocuk bu yaşa geldiğinde aile dışındaki bireylerle ilişki kurmaya ve kendi akranlarıyla olan beraberlikten zevk almaya başlar. Tüm beceri, yetenek ve eğilimlerini "güçlü olma" ve "bağımsızlık" duyguları, büyük ölçüde etkiler.

İki yaştan başlamasıyla birlikte çocuklar, kendilerinden, benmerkezci, bağımlı bir kişi yerine, bağımsız bir varlık olmaları beklendiğini öğrenirler. Yine onlar birtakım davranış türlerinin belirli ortamlarda uygulanması gereğini öğrenmeye başlarlar. Anne babanın da etkisiyle geliştirilen bu davranış türlerinin tümü "toplumsallaşma olgusu" nun ilk aşamalarını oluşturur.

İlk çocukluk döneminde, çocuğun diğerleriyle olan çok sayıdaki ilişkisi onun sosyal gelişimini artırır. Bu nedenle anaokuluna giden çocuklar arkadaşlarıyla, öğretmenleriyle çok sayıda ilişki kuracaklarından; sosyal faaliyetleri aile ve komşu düzeyinde sınırlı olan çocuklara oranla, daha iyi bir toplumsal uyum gösterirler.

İki-altı yaş arasındaki ilk çocukluk evresinde çocuk, sosyal ilişkinin nasıl kurulduğunu, ev dışındaki insanlarla, özellikle yaşlılarıyla nasıl beraber olunacağını öğrenmeye başlar. Uyum ve işbirliği geliştirir. Bu yaşlarda oluşan sosyal tavır ve davranışlar önemlidir ve bazı küçük farklılıklar dışında bunlara tüm çocuklarda rastlanılabilir.

Okulöncesi kurumların en önemli yararlarından biri, çocukları uzman elemanların rehberliğinde, sosyal deneyim fırsatlarına hazırlamalarıdır. Çocukların yetişkinlerden çok kendi yaşlılarıyla beraber olma isteklerinin her geçen yıl arttığı gözlenmektedir. Çocuğun bağımsızlık isteği artar, otoriteye karşı koyma başlar. Bu bağımsızlık isteğinin yanında, büyüklerin dikkatini çekmek, beğenilmek isteği de artar.

yönelmiştir. Örneğin, yetişkinin "Niçin koşuyorsun?" sorusuna, çocuk; olayı rasyonalize ederek, "Çünkü, merdiven koş koş diyor." yanıtını verebilir.

İki yaşına kadar çocuklar yalnız oynarlar. Diğerleriyle olan ilişki; taklit, birbirini seyretme ve birbirinin oyuncağını alma şeklindedir. Üç-dört yaşlarında, grup haline oynamaya; oynarken birbirleriyle konuşmaya ve grup içinde oynamak istediklerini seçmeye başlarlar. En çok rastlanan ortak davranış, birbirlerini seyretme ve konuşmadır.

İki yaş dolaylarında başlayan sorgu çağı, dört yaşında en yüksek düzeye ulaşır. Bu evrede çocuk, "nasıl" ve "niçin" sorularını ısrarla sorar. Anne, baba çocuğun sorularını hassasiyetle ele alarak yanıtlamalıdır. Daha bilgili ve olgun bir birey görünümünde olan beş yaş çocuğu, çevresine karşı dostça bir yaklaşım içindedir. En belirgin

Kendini denetleyebilen, bağımsızlık duygusu ile özgürlüğünü kazanmaya başlayan çocuğun çevresiyle sürüşmeleri azalır ve yeniden işbirliği kurmaya çalışır.

Üç yaşına girdiğinde çocuğun giderek daha olumlu ve dengeli bir birey haline dönüştüğü görülür. Bu evrede rastlanan ani öfke belirtileri çoğunlukla eşyaya

özellikleri arasında yeterli ve dengeli oluşu gelmektedir. Beş yaş çocuğu yeteneklerinden en iyi biçimde yararlanmak ister. Hak ettiği sorumluluk ve ödüllere biraz olsun sahip olmaktan hoşlanır. Beş yaş çocuğu yaşadığı kültür çevresine uyum göstermeyi, başarılı bir kontrolle gerçekleştiren çocuktur ve yüksek derecede toplumsallaşmış bir birey görünümündedir.

OKULÖNCESİ DÖNEMDE BEDEN EĞİTİMİ ÇALIŞMALARININ ÖNEMİ

KAYNAK

- YA-PA 5. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri
- Doç. Dr. Nergis Güven

Okulöncesi çağı çocuklarının en belirgin özelliklerinden biri hareketli olmalarıdır. Çocukların bu hareket ihtiyacını karşılayacak en uygun etkinliklerden biri beden eğitimi çalışmalarıdır. Bu çalışmalar çocuğun kas koordinasyonunun, dayanıklılığının kuvvet ve esnekliğinin geliştirilmesinde büyük önem taşır.

Aynı zamanda bu çalışmalar sırasında çocuk daha sağlıklı, daha mutlu bir birey olur. Çocuğun kendi kendine bir şeyler yaptığını fark etmesi onun daha güvenli ve bağımsız olmasını sağlar. Ayrıca bu aktivitelere katılan çocuk yardımlaşır; paylaşma, sorumluluk alma, kurallara uyma ve duygularını kontrol etme gibi sosyal beceriler kazanır.

Okulöncesi dönemde hareket özellikleri:

Hareket gelişimi, fiziki büyüme ve merkezi sinir sisteminin gelişmesine paralel olarak organizmanın isteme bağlı hareketlilik kazanmasıdır.

Çocuğun hareket gelişimi refleksler ile başlayan ve üst düzeyde koordine motor becerilerle sonuçlanan bir süreci takip eder.

Yaşamın ilk iki yılında çocuğun kazandığı hareketler ileride kazanılacak hareketlerin temelini oluşturur (yürümenin öğrenilmesi). Bu hareketler çok fazla kontrol gerektirir. Çocuk tüm dikkatini hareketlere verir. Yürümeye yeni başlayan çocuğun yürürken başka hiçbir şeye bakmadığı ve çevre ile ilgilenmediği gözlenir. Çocuk beceriyi tam olarak kazandıktan sonra dikkatini hareketinden çevreye yöneltir. Böylece hareketi bir amaç olarak değil, araç olarak kullanmaya başlar. Bu nedenle emekleme ve yürüme becerilerinin kazanılması çocuğa çevresini tanıma olanağı vermesi açısından çok önemlidir.

Yaşamın ikinci yılından yedi yaşına kadar olan devrede çocuk temel becerileri kazanır. Bu temel beceriler koşma, sıçrama, sekme, atlama, yakalama, fırlatma, tekme atma gibi hareketlerdir.

İki yaşından sonra temel beceriler kaba bir şekilde ortaya çıkar ve çocuklar kendi bedenlerinin hareket yeteneklerini anlamak ve bunları denemek için çaba gösterirler. İki-beş yılda çocuklar hareketlerinin (büyük kaslarla ilgili) kontrolünü kazanırlar. Beşinci yıldan sonra ise kavrama,

fırlatma, yakalama, yazma ve alet kullanma gibi ince hareketlerin (küçük kasların hareketleri) koordinasyonu önem kazanır.

Temel hareket becerileri büyüme ve gelişme ile kazanılır. Çocuklara verilen fırsatlar ve hareket eğitimi de, bu becerilerin gelişmesine önemli katkı sağlar.

Beden eğitiminin katkıları:

- **Sağlıklı olma:** Sağlıklı olmanın çocuğun gelişiminde ve mutlu olmasında çok önemli katkıları vardır.
- **Duygusal rahatlama:** Çocuklar çaba gerektiren egzersizlerle enerjilerini boşaltarak, gerilimden kurtulurlar. Fiziksel ve psikolojik olarak rahatlarlar.
- **Bağımsızlık:** Çocuk kendi kendine ne kadar çok iş görürse mutluluğu o kadar artar, kendini yeterli hisseder ve bu güven onu bağımsızlığa doğru iter. Bunun tam aksine bağımlılık ve yetersizlik duygularına sahip olan çocuk hırçınlaşır.
- **Kendi kendini eğlendirme:** Motor kontrolü iyi gelişen bir çocuk, oyun arkadaşı olmadığı zamanlarda bile kendine zevk veren etkinlikler bulma ve uğraşma gücünü bulur.
- **Sosyalleşme:** Motor yönden iyi gelişen bir çocuk, diğer arkadaşları tarafından daha kolay kabul görür ve bu durum onun toplumsal becerileri öğrenmesine olanak sağlar. Beden eğitimi programları sırasında çocuk, sırada bekleme, iş bölümü yapma, grup içinde gereken davranışları aktif bir şekilde öğrenme fırsatı bulur.
- **Benlik gelişimi:** Çocuğun hareket gelişimi sayesinde kazandığı fiziksel güven daha sonra psikolojik güvene dönüşerek, çocuğun diğer alanlarda da avantajlı duruma gelmesini etkiler.

Matematik kavramları okulöncesi eğitim programlarının birçok alanında yer alır. Sayılar, şekiller, büyüklük-boyutla ilgili kavramlar, sıralama, bağıntı ve ilişkilerle ilgili kavramlar bir çocuğun günlük okul yaşantısının büyük parçalarıdır. Böylece matematikle ilgili eğitim yaşantıları kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

MATEMATİK KAVRAMLARININ GELİŞİMİ

Okulöncesi dönemde çocuklar, matematikle ilgili kavramları günlük etkinliklerin pek çoğunda öğrenmektedirler.

Yaşamın ilk yıllarından itibaren edinilen matematikle ilgili kavram ve beceriler daha ileriki yıllarda gerekli olan yüksek matematik bilgi ve kavramlarının temelini oluşturur.

Matematik kavram geliştirmeye yöneliktir ve köklerini çocukların günlük yaşadıkları deneyimlerden alır. Model oluşturma, gözlem yapma, ölçme kıyaslama, aynı ve farklı olanları bulma, eşleştirme yapma gibi etkinlikler, çocukların sonunda anlayarak matematik işlemlerini yapmalarına olanak verecek kavramları geliştirmelerine yardımcı olur.

Matematik kavramlarına temel oluşturabilecek eşleştirme davranışını çocuklarda erken yaştan itibaren gözleyebiliriz. 1-2 yaşlar arasında çocuklar 2'si aynı biri farklı 3 nesneden benzer olanları eşleştirebilmektedir. Eşleştirebilme davranışı yaşla birlikte basit eşleştirmelerden karmaşığa doğru gelişmektedir.

Matematiğe temel oluşturan kavramlardan boyut kavramına ait ilk davranışlar 2-3 yaşındaki çocuklarda büyük ve küçük olanı tanıma ve ayırt etme ile ortaya çıkmaktadır. Farklı boyutlardaki iki toptan "büyük topu göstermesi" veya "küçük

topu göstermesi" istendiği zaman çocuk doğru davranışı sergileyebilir.

3-4 yaşlarındaki çocuklar, eşleştirebilme davranışı içinde geometrik şekilleri eşleştirebilirler. Çocuk, görsel algılama becerilerini kullanarak şekilleri eşleştirebilmektedir. Onları özellikleri yönünden tanıyıp ayırt etmeleri daha sonra gerçekleşecektir. Bu yaştaki sayı sayma davranışı kavrayarak sayma değil, modeli taklit etme, ezbere sayma davranışdır.

4-5 yaşlarda çocuklarda sıralama kavramı gelişmeye başlar. Bir grup nesneden üç tanesini vermesini istediğimizde nesneleri tek tek alarak yetişkine verebilir.

4-5 yaşlarda basit gruplama davranışı da gözlenmektedir. Bu yaştaki çocuklar nesneler arasındaki özellikleri belirli ölçülerde anlarlar ve basit düzeyde bile olsa benzer özellikte olanları aynı grup içinde toplarlar. Sıralama ve gruplandırma daha sonraki yıllardaki matematik işlemleri için gerekli temel beceriler olarak görülür.

5-6 yaşındaki çocuklar, 1-20 arası sayıları anlamlarını bilerek sayar, bir grup nesneyi tek tek sayarak kaç tane olduğunu söyler. 1-10 arası rakamları tanır, isimlendirir, sıraya dizebilir.

Sıralama becerisi gelişmiştir. Bir grup nesneyi büyüklük özelliklerine göre sıralar. Yarım ve bütünü gösterir. En az, en çok, hepsi, hiçbiri gibi nicelikle ilgili terimlerin anlamlarını bilir.

7 yaş öncesinde çocuklar görsel algılamaya ya da algısal düşünceye dayalı mantık yürütmektedirler ve bazen algıları çocukları yanıltabilmektedir. İçinde su bulunan iki uzun bardaktan birini yayvan bir kaba döktüğünüz zaman çocuk uzun bardaktaki suyun daha fazla olduğunu söyleyecektir.

7 yaş öncesi çocuklar "korunum" için gerekli zihinsel kavrama süreci işleminden yoksundur. Korunum ilkesini kazanmış birey, herhangi bir nesnenin şekli değiştiğinde ya da değişik şekillerde yerleştirildiğinde o nesnenin aynı kaldığını anlayabilir. Bu kavram için pek çok deneyim olanağı sağlansa bile çocuklar ancak hazır oldukları yaşta korunum kavramını kazanabileceklerdir.

Matematik içeren etkinlikler katı testlerle ya da çok kurallı ders havasında verilmemelidir. Oyun köşelerinde, evcilik köşesinde, bloklarla oynarken, kum havuzunda ya da herhangi bir doğal öğretim ortamında çocuk matematikle ilgili kavramları öğrenmeye başlayacaktır. Evcilik köşesinde masa kurarken bire bir eşleştirme yapabilir, bloklarla

oynarken değişik boyutları ve şekilleri öğrenebilir. okul yıllarında çocukların matematiği daha iyi anlamalarına neden olacaktır.

Onun eğitimi uluslararası standartlarda!

AR-EL Eğitim Kurumları, eğitimde çok önemli bir başarıya daha imza attı: IB tarafından yapılan değerlendirme sonucunda, uluslararası eğitim standartlarına uygun bulunarak, **4-12 yaş grubu için bir IB-PYP okulu oldu!** Haziran 2007 yılında almış olduğu ve 12-16 yaşları için geçerli olan **IB-MYP** derecelendirmesiyle birlikte bu yeni başarı, AR-EL'in dünya standartlarında verdiği eğitimin önemli bir işareti, örnek ve öncü bir eğitim kurumu olmaya devam ettiğinin en önemli belgesi...

AR-EL Eğitim Kurumları, geleceğin başarılı nesillerini yetiştirme yolunda kendisiyle birlikte yürüyen tüm yöneticilerine ve öğretmenlerine, desteklerini hiç eksik etmeyen velilerine ve başarılı olmayı ilke edinen tüm öğrencilerine teşekkür eder. Amacımız; her zaman ve her koşulda güveninize layık olmak, başarılarımızı daha da ilerilere götürmek ve öğrencilerimize her seviyede en kapsamlı eğitimi vermek olacaktır.

AR-EL EĞİTİM KURUMLARI

◊ AR - EL Anaokulu (Bahçelievler) ◊ AR - EL Anaokulu (Florya) ◊ AR - EL İlköğretim Okulu ◊ AR - EL Anadolu Lisesi ◊ AR - EL Fen Lisesi

International
Baccalaureate

www.ar-el.k12.tr

Güneşli Yolu, Atatürk Caddesi, Radar Karşısı, 34530, Yenibosna - Bahçelievler / İstanbul
Tel: (0212) 550 49 30 (pbx) - 630 35 05 (4 hat) Faks: (0212) 550 77 82 e-posta: ar-el@ar-el.k12.tr
AR-EL 2005 Anaokulu: Şenlikköy Mah. Özgen Sk. No: 6 Florya - Bakırköy / İstanbul Tel: (0212) 541 60 03